

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sžsk/72/2020
Identifikačné číslo spisu: 3019200184
Dátum vydania rozhodnutia: 30.06.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:3019200184.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte, zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Jany Martinčekovej a JUDr. Violy Takáčovej, PhD., v právnej veci žalobcu: S. A., nar. XX.XX.XXXX, bytom Q.. R. Č.. XXXX/X, T., proti žalovanému: Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny, so sídlom Špitálska č. 8, Bratislava, v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č.j. UPS/US1/SSVOPHNSSD/SOC/2019/4763-0003 Sp zo dňa 25. marca 2019, na základe kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne č.k. 14Sa/16/2019-53 z 28. mája 2020, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trenčíne č.k. 14Sa/16/2019-53 z 28. mája 2020 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Trenčíne rozsudkom č.k. 14Sa/16/2019-53 z 28.05.2020 zamietol správnu žalobu proti rozhodnutiu Ústredia práce sociálnych vecí a rodiny č.j. UPS/US1/SSVOPHNSSD/SOC/2019/4763-0003 Sp zo dňa 25. marca 2019.
2. Preskúmaným rozhodnutím žalovaný zamietol odvolanie žalobcu a potvrdil rozhodnutie Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Trenčín, odboru sociálnych vecí a rodiny č. TN1/OHNNVaŠSD/SOC/2019/12629-46 zo dňa 11.01.2019, ktorým odňal žalobcovi pomoc v hmotnej núdzi v sume 61,60 € od 01.11.2018 z dôvodu vyplatenia invalidného dôchodku 96,60 € za mesiac november 2018.
3. V správnej žalobe žalobca žiadal rozhodnutie žalovaného zrušiť. Namietal rozpor preskúmaného rozhodnutia s Dohovorom OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím, hlavne s jeho čl. 28 garantujúcim primeranú životnú úroveň.
4. Krajský súd vo svojom rozsudku uviedol, že rozhodnutím prvostupňového správneho orgánu bol žalobcovi priznaný status občana v hmotnej núdzi s nárokom na pomoc v hmotnej núdzi v sume 60,50 € od 01.03.2012. V čase prijatia preskúmaných rozhodnutí žalobca poberal dávku pomoci v hmotnej núdzi v sume 61,60 €, ktorá mu bola priznaná od 01.03.2017 rozhodnutím Úradu práce, sociálnych vecí

a rodiny č. TN1/OHNNVáŠSD/SOC/2017/15474-36 zo dňa 01.03.2017. Rozhodnutím Sociálnej poisťovne zo dňa 08.01.2018 bol žalobcovi od 19.02.2016 priznaný invalidný dôchodok, ktorý bol od 01.01.2018 zvýšený na sumu 96,60 €. O tejto skutočnosti sa správne orgány dozvedeli v decembri 2018.

5. Medzi účastníkmi konania bolo sporným odňatie dávky hmotnej núdzi žalobcovi potom, čo žalovaný získal informácie o poberaní invalidného dôchodku žalobcom.

6. Krajský súd vo svojom rozsudku uviedol, že je potrebné rozlišovať medzi pojmami „pomoc v hmotnej núdzi“ a pojmom „životné minimum“. Zatiaľ čo pomoc v hmotnej núdzi sa posudzuje podľa zákona č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o pomoci v hmotnej núdzi“), právne vzťahy a nároky spojené so životným minimom upravuje zákon č. 601/2003 Z.z. o životnom minime. Vzhľadom k predmetu súdneho prieskumu sa v predmetnej veci aplikuje výlučne zákon o pomoci v hmotnej núdzi. V súlade s jeho znením sa preto pomoc v hmotnej núdzi neposkytuje do výšky súm životného minima, ale len do súm uvedených v § 10 zákona a vypočítava sa podľa § 15 ods. 1 zákona.

7. Krajským súdom bolo preukázané, že žalobca bol na účely pomoci v hmotnej núdzi posudzovaný samostatne, pričom v novembri 2018 bol poberateľom dávky v hmotnej núdzi v sume 61,60 €, určenej pre jednotlivca, a už aj novo priznaného invalidného dôchodku vo výške 96,60 €, o ktorom správne orgány získali vedomosť práve v novembri 2018. Administratívne orgány preto postupovali v súlade so zákonom, keď s prihliadnutím na novú skutočnosť, spočívajúcu v poberaní invalidného dôchodku, pristúpili k preskúmaniu trvania nároku na pomoc v hmotnej núdzi u žalobcu.

8. Krajský súd poznamenal, že podľa § 4 ods. 1 písm. c/ zákona žalobcov príjem pozostávajúci z priznaného invalidného dôchodku správne orgány oprávnené znížili o 25%, avšak len pre potreby posúdenia nárokov na pomoc v hmotnej núdzi, a to na sumu 72,45 € ako započítateľný príjem žalobcu. Samotnú sumu nároku na dávku hmotnej núdzi potom následne správne vypočítali v súlade s § 15 ods. 1 zákona ako rozdiel medzi poberanou dávkou hmotnej núdzi vo výške 61,60 € a zisteným započítateľným príjmom vo výške 72,45 €. Výsledkom je fakt, že započítateľný príjem žalobcu v mesiaci november presiahol sumu nárokov na pomoc v hmotnej núdzi o 10,85 €. Z tohto dôvodu žalobcovi v novembri 2018 zanikol nárok na dávku hmotnej núdzi, ktorá mu bola preto oprávnené odobratá preskúmanými rozhodnutiami.

9. Proti rozsudku krajského súdu podal žalobca kasačnú sťažnosť, pretože má za to, že krajský súd nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci a odklonil sa od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu. Sťažovateľ namietal rozpor preskúmaného rozhodnutia správneho orgánu s Dohovorom OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím, hlavne s jeho čl. 28 garantujúcim primeranú životnú úroveň, pretože jeho príjem nedosahuje výšku životného minima. Ďalej, sťažovateľ mal za to, že správny orgán druhého stupňa nebral do úvahy argumenty uvedené v odvolaní proti prvostupňovému rozhodnutiu. Na základe vyššie uvedených skutočností žalobca navrhuje, aby kasačný súd zrušil rozsudok krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie, eventuálne aby zrušil i rozhodnutia správnych orgánov a vec vrátil prvostupňovému správnenému orgánu.

10. Vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti žalovaný poznamenal, že sťažovateľ podal kasačnú sťažnosť z dôvodov, ktoré zákon č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) vylúčil, pretože len proti dôvodom napadnutého rozsudku nie je kasačná sťažnosť prípustná. Žalovaný má za to, že krajský súd riadne zistil skutkový stav veci, vykonal dokazovanie v potrebnom rozsahu a dospel k správnym skutkovým a právnym záverom a z tohto dôvodu navrhuje, aby kasačný súd odmietol kasačnú sťažnosť ako neprípustnú, resp. aby zamietol kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú.

11. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 11 písm. g/ SSP) preskúmal kasačnú

sťažnosť postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 455 SSP a po jej preskúmaní dospel k záveru, že rozsudok krajského súdu je potrebné zrušiť.

12. Podľa § 2 ods. 1 SSP v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

13. Podľa § 26 ods. 1 SSP správny súd poskytuje účastníkom konania poučenie o ich procesných právach a povinnostiach. Túto povinnosť nemá, ak je účastník konania zastúpený advokátom alebo ak má účastník konania, jeho zamestnanec alebo člen, ktorý za neho koná alebo ho zastupuje, vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.

14. Podľa § 26 ods. 2 SSP správny súd poučí účastníkov konania o možnosti zvoliť si advokáta alebo obrátiť sa na Centrum právnej pomoci.

15. Podľa § 6 ods. 2 písm. c/ SSP správne súdy rozhodujú v konaniach o správnych žalobách v sociálnych veciach.

16. Podľa § 199 ods. 1 písm. a/ SSP sociálnymi vecami sa na účely tohto zákona rozumie rozhodovanie Sociálnej poisťovne.

17. Podľa § 199 ods. 2 SSP v konaní podľa tejto hlavy (III hlava 3. časti SSP) správny súd zohľadňuje špecifické potreby vychádzajúce zo zdravotného stavu a sociálneho postavenia účastníka konania - fyzickej osoby a poskytuje jej poučenie o jej procesných právach a povinnostiach.

18. Podľa § 203 ods. 1 SSP rozsah správnej žaloby fyzickej osoby a jej dôvody možno zmeniť alebo doplniť až do rozhodnutia správneho súdu.

19. Po preskúmaní napadnutého rozsudku ako aj konania, ktoré mu predchádzalo, kasačný súd dospel k záveru, že krajský súd nepostupoval v súlade s uvedenými ustanoveniami SSP, predovšetkým ust. § 26 ods. 1 SSP, keď žalobcu nepoučil o jeho procesných právach, vrátane práva zvoliť si advokáta alebo obrátiť sa na Centrum právnej pomoci v zmysle § 26 ods. 2 SSP a poučenia o možnosti požiadať o nariadenie pojednávania v jeho veci. Povinnosť poskytnúť fyzickej osobe v konaní o správnej žalobe v sociálnych veciach poučenie o jej procesných právach a povinnostiach správny súd nemá iba vtedy, ak je účastník konania zastúpený advokátom alebo ak má taký účastník konania vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa. V danom prípade žalobca nie je zastúpený advokátom a nemá vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.

20. Poučovacia povinnosť súdu v konaní o správnej žalobe v sociálnych veciach sa týka najmä tých procesných práv a povinností, ktorých realizácia alebo rešpektovanie má základný význam pre kvalitu zabezpečenia a realizáciu základného práva na prístup k súdu. V rámci poučovacej povinnosti súdu bolo preto podľa názoru kasačného súdu potrebné poučiť žalobcu o jeho procesných právach.

21. Aj keď žalobca procesné pochybenie spočívajúce v nedostatku poučenia nenamietal, kasačný súd na tento nedostatok prihliadol s poukazom na to, že v danom prípade nie je viazaný sťažnostnými bodmi (§ 453 ods. 2 v spojení s § 203 ods. 2 SSP). Nedostatok poučenia žalobcu o jeho procesných právach kasačný súd hodnotí ako procesné pochybenie, ktoré znemožnilo žalobcovi vykonávať jeho procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivé súdne konanie [§ 440 ods. 1 písm. f) SSP].

22. Keďže správny súd žalobcu o jeho procesných právach nepoučil, kasačný súd podľa § 462 ods. 1 SSP rozsudok krajského súdu zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie bez toho, aby sa vyjadril k ostatným sťažnostným bodom, pretože absencia poučenia o procesných právach sťažovateľa spôsobila bez ďalšieho nezákonnosť rozsudku. Za danej situácie prieskum rozsudku v merite veci možný nebol.

23. Úlohou krajského soudu v dalším konání bude žalobcu řádně poučít o jeho procesních právech, vrátane práva zvolit si v primeranej lehote advokáta, resp. obrátiť sa na Centrum právnej pomoci a vo veci znovu rozhodnúť.

24. V novom rozhodnutí krajský súd rozhodne aj o trovách kasačného konania (§ 467 ods. 3 SSP).

25. Toto rozhodnutie prijal najvyšší súd pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.